

Status for arbeidet med vannforskriften i Nordland

Rådgiver Katrine Erikstad,
Nordland fylkeskommune

Disposisjon

1. Kort om arbeidet med vannforskriften
2. Status og videre arbeidet
3. Hvorfor er kommunene viktig i dette arbeidet?
4. VA-sektoren og vannforskriften
5. Vesentlige vannforvaltningsspørsmål
6. Vannområdene på Helgeland

Vannforskriften

- Arbeid med vannforvaltningen er hjemlet i *forskrift om rammer for vannforvaltningen* (vannforskriften), som har vært gjeldene siden 01.01.2007.
- Forskriften er hjemlet i 3 lover:
 - Plan og bygningsloven
 - Vannressursloven
 - Forurensningsloven
 - Naturmangfoldloven
- Vannforskriften omfatter alt fra ferskvann (både overflatevann og grunnvann) til kystvann 1 nautisk mil utenfor grunnlinjen.
- Formålet med arbeidet er å sikre beskyttelse, nødvendig forbedring og bærekraftig bruk av alt vann
- Skal sikre at det utarbeides og vedtas regionale forvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogram.
 - Regional plan etter plan- og bygningsloven

Definisjoner - Ordforklaringer

- Vannforekomst
 - En avgrenset og betydelig mengde av overflatevann, som for eksempel innsjø, elv, bekk, kanal, fjord, eller en avgrenset mengde grunnvann.
- Nedbørsfelt
 - Landareal med avrenning til ett bestemt utløpspunkt i elv, innsjø, fjord eller i hav.
- Miljømål
 - Ønsket miljøtilstand i en vannforekomst.
 - Overflatevann: God økologisk og kjemisk tilstand
 - Grunnvann: God kjemisk og kvantitativ tilstand

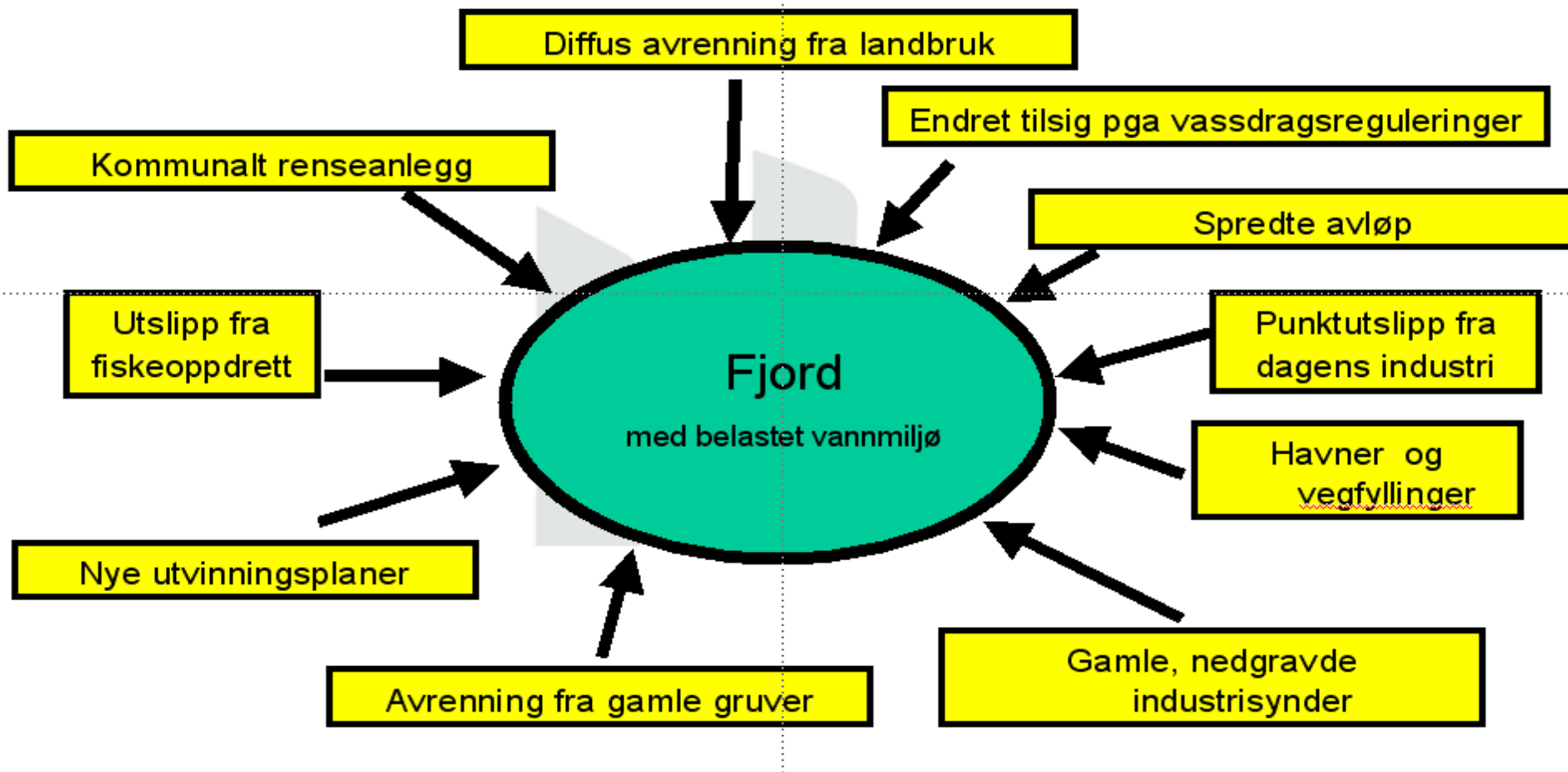

Prinsipp 1 og 2: Helhetlig og systematisk

- Økosystemtilnærming

- Utgangspunkt i den enkelte vannforekomst, og tilstanden i den.
- Samlet vurdering av påvirkninger, både kjemiske, fysiske eller biologiske.
- Vannforekomsten og dens tilstand er utgangspunktet, påvirkninger vurderes samlet, og tiltak settes inn der det er mest effektivt.

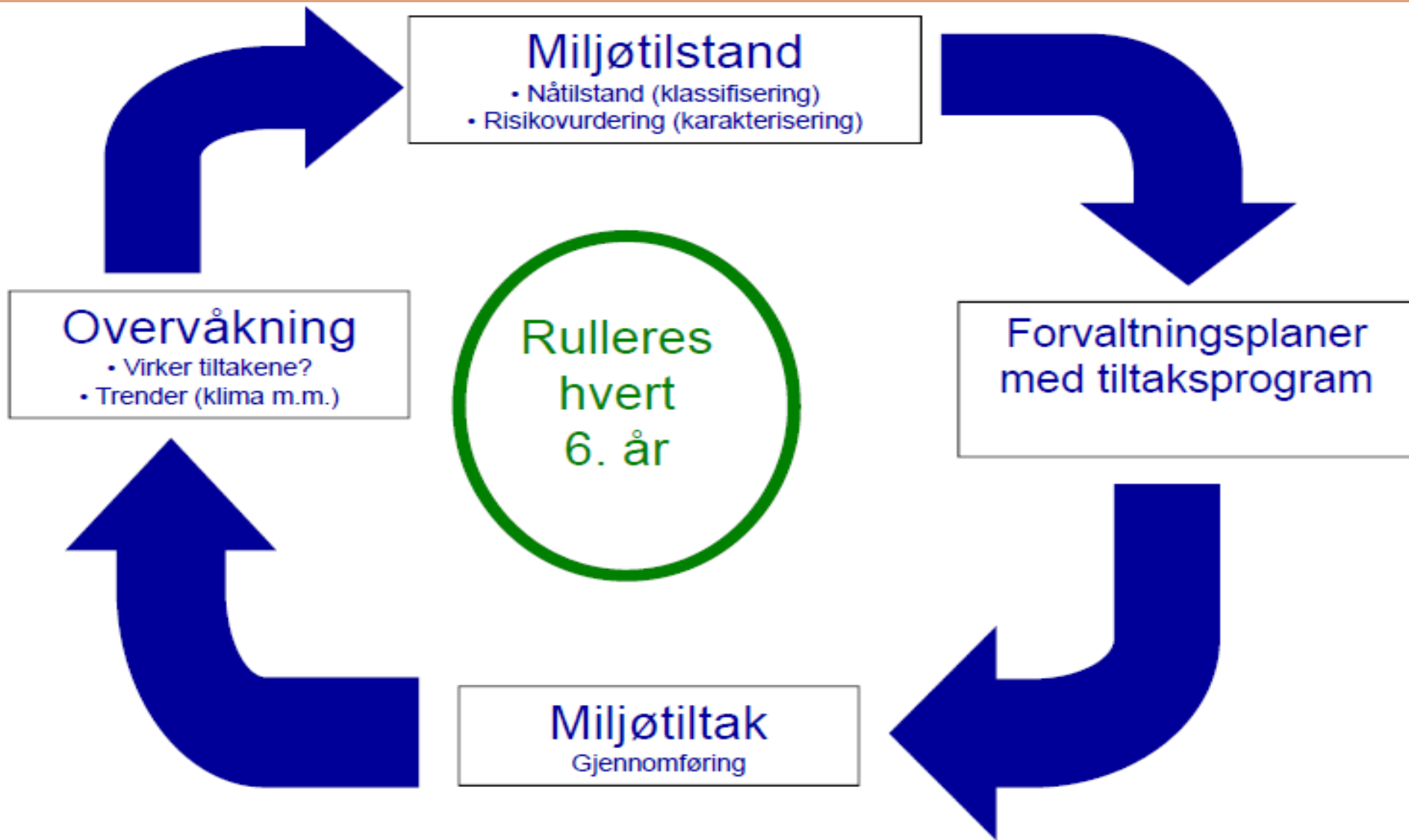

Hvor mye påvirker hver enkelt sektor?

Hva er de billigste og beste tiltakene for å oppnå godt vannmiljø?

Prinsipp 3: Kunnskapsbasert

- Gjennom arbeidet skal det skaffes et godt kunnskapsgrunnlag om vannforekomstene.
- I forvaltningsplanen skal vannforekomster, påvirkninger, utviklingstrender og risikovurderinger beskrives og utredes.
- Vannforskriften krever også overvåking.
- Mye av kunnskapen i forvaltningsplanen vil være av vitenskapelig karakter, men også erfaringskunnskap vil være en svært viktig del av kunnskapsgrunnlaget.

Prinsipp 4: Samordnet og tverrsektoriell

- Fordeling av kostnader etter forurensere betaler prinsippet
 - Naturmangfoldlovens prinsipp om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver.
- Sektorovergripende tiltaksprogram
 - Bygge på analyser og vurderinger av blant annet kostnadseffektivitet.
 - I tråd med naturmangfoldloven § 12 om at man skal ta utgangspunkt i ”*slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en **samlet vurdering** av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater*”.

Prinsipp 5: Medvirkning

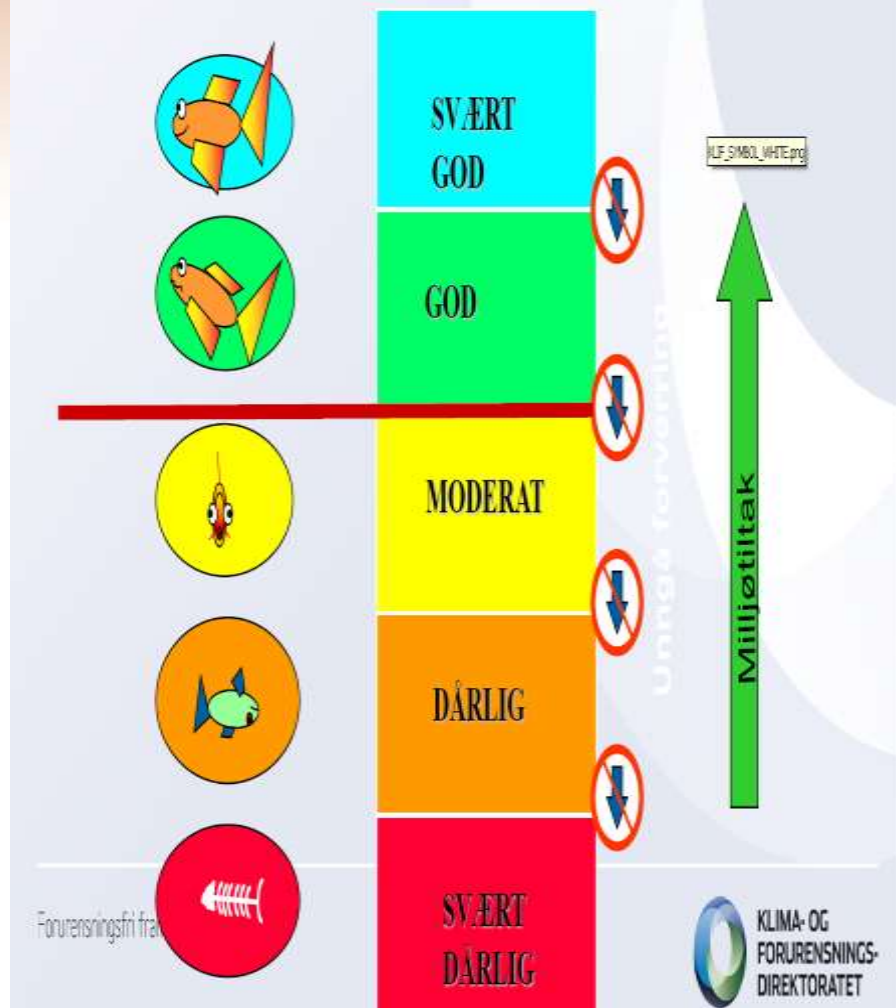
- Vannregionmyndigheten (VRM) skal i samarbeid med vannregionutvalget (VRU) legge til rette for at alle interesserte gis anledning til å **delta aktivt** i gjennomføringen av vannforskriften og særlig ved utarbeidelse, revisjon og oppdatering av forvaltningsplaner og tiltaksplaner.

Miljøtilstand og miljømål

- Målsetningen er et minstekrav på **god miljøtilstand** i alle vannforekomster.
 - Overflatevann – god økologisk og kjemisk tilstand
 - Grunnvann – god kjemisk og kvantitativ tilstand

Målstyring etter kjemisk og økologisk kvalitet – "økosystembasert forvaltning"

Hva er et miljøtiltak?

1. Miljøforbedrende tiltak

- Tiltak med mål om miljøforbedring
 - Restaurering
 - Rehabilitering
 - Beskyttelse mot forringelse
 - Biotoptiltak
 - Gjenoppbygging
 - Vannførings- og magasinrestriksjoner

2. Miljøopprettholdende tiltak

- Tiltak for å sikre miljøtilstand mot å bli forringet
 - Planer etter pbl
 - Forordninger
 - Vern/beskyttelse
 - Informasjonskampanjer

Økologisk tilstand 2012

Svært god

God

Moderat

Dårlig

Svært dårlig

Forebyggende tiltak

Bærekraftig bruk

Tiltaksanalyse

Behov for miljøforbedrende tiltak, evt tidsutsettelse/ unntak fra miljømål

Miljømål

Svært god - 2021

God - 2021

God - 2021

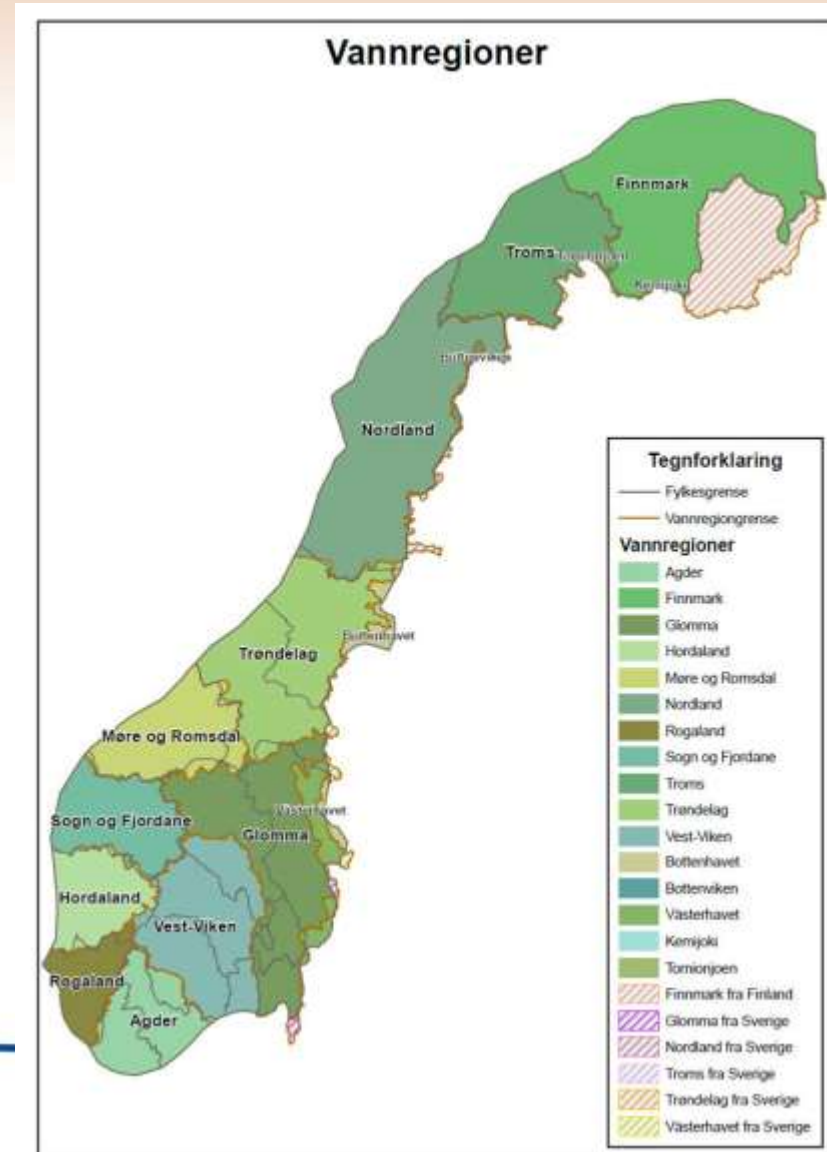
God - 2027

Moderat - 2021

Vannregioner i Norge

- 11 vannregioner i Norge
- Nordland en egen region

Nordland vannregion

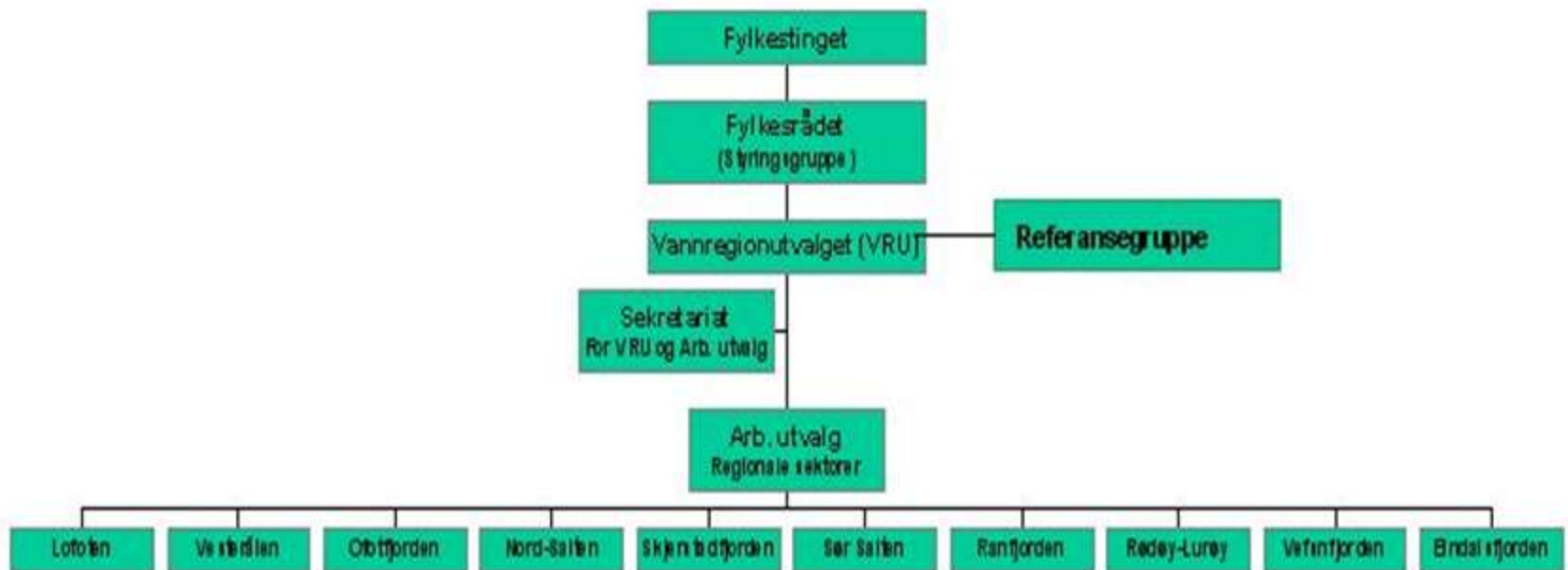
10 vannområder i Nordland

Nordland vannregion

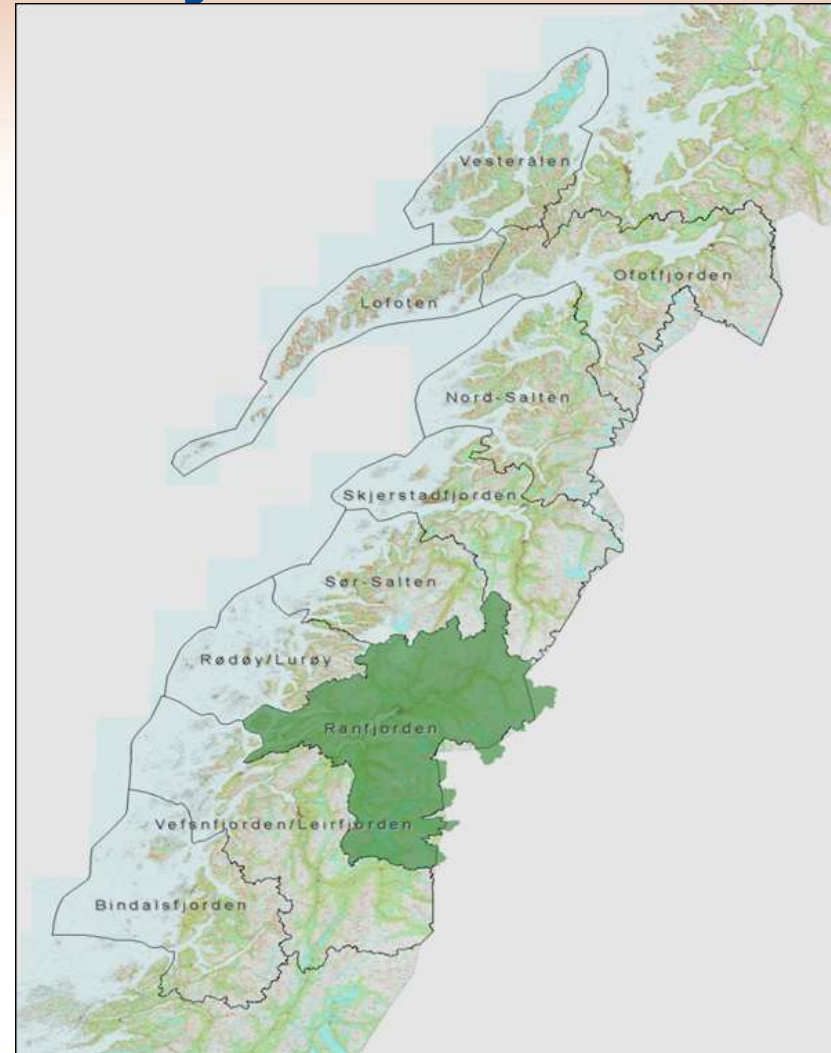
- Inndelingen følger vannets vei og avgrensninger er gjort med utgangspunkt i nedbørsfelt.
- Et vannområde består av ett eller flere nedbørsfelt med tilhørende grunnvann og kystvann.
- 4 vannområder på Helgeland

Organisering av arbeidet i Nordland

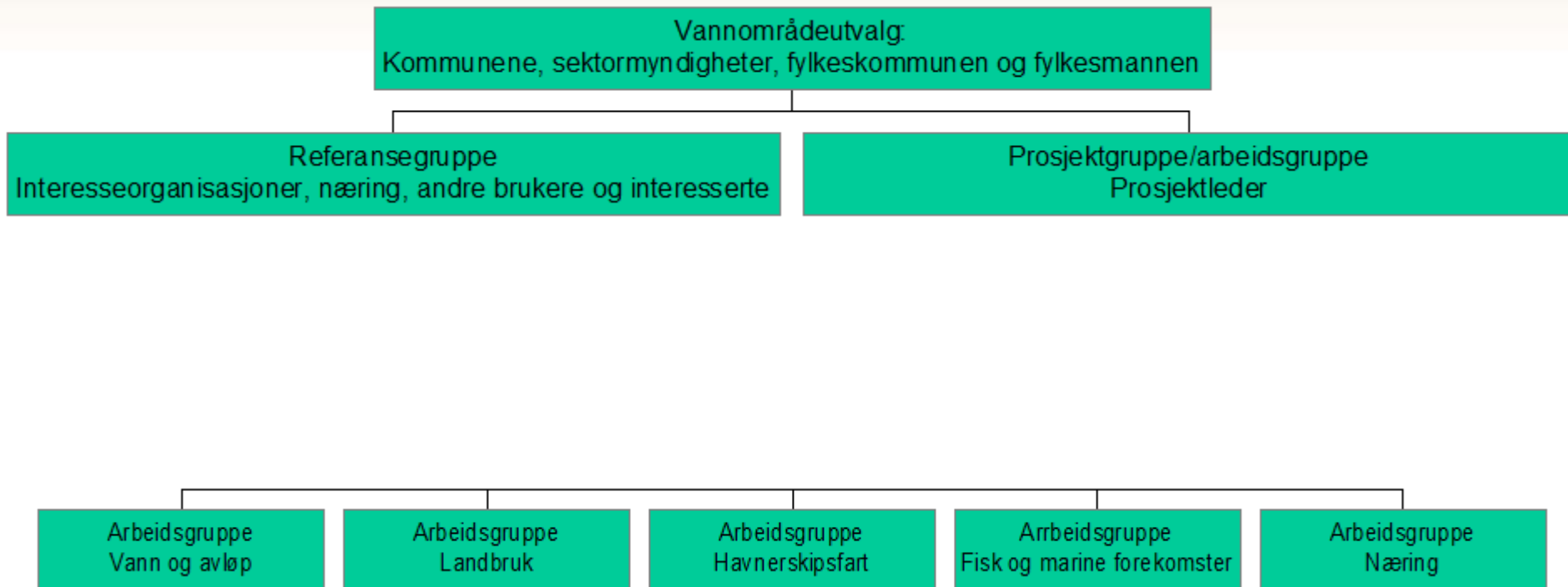

Pilotområdet Ranfjorden

- Forvaltningsplan med tiltaksprogram vedtatt av fylkestinget i Nordland i 2009
 - Kongelig resolusjon i 2010
- Tiltak i tiltaksprogrammet skal være implementert innen 2012
 - Første rapportering til ESA i 2012

Organisering av arbeidet i vannområdene

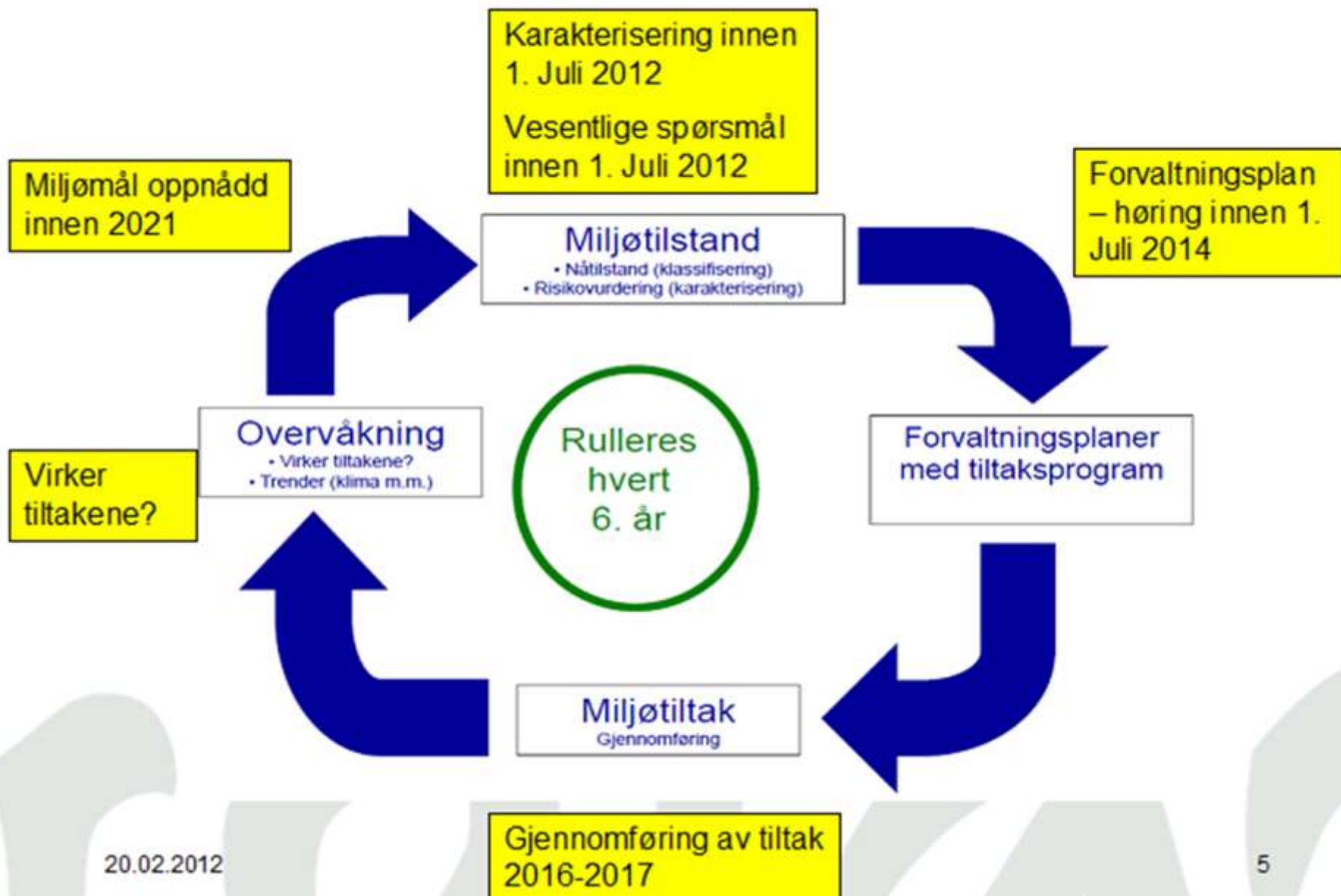
Status prosjektledere

Vannområde	Arbeidssted	Prosjektleder
Vesterålen	Bø kommune	Eilif Jensen
Ofofjorden	Bø kommune	Eilif Jensen
Lofoten	Norsk landbruksrådgivning Lofoten	Are Johansen
Nord-Salten	Bodø kommune	Torstein Kristensen
Skjerstadjorden	Bodø kommune	Torstein Kristensen
Sør-Salten	Bodø kommune	Torstein Kristensen
Rødøy/Lurøy		Tone Vassdal
Ranfjorden	Rana kommune	Hilde Sofie Hansen
Vefsnfjorden	Vefsn kommune	Olav Nordsjø
Bindalsfjorden	Vefsn kommune	Olav Nordsjø

Aktivitet	Tidsrom
Utarbeide utkast til planprogram	Des. 2010
Høring av planprogram	30. juni 2011
Karakterisering og klassifisering	1. juli 2012
Utarbeide vesentlige spørsmål	1. juli 2012
Høring av vesentlige spørsmål	Januar 2013
Lokale tiltaksanalyser	2012 - 2013
Tiltaksprogram	Våren 2014
Forvaltningsplan	1. Juli 2014
Høring av forvaltningsplan med tiltaksprogram	Januar 2015 (sentralt vedtak innen 2015)

Milepæler Fase II

Hva skal kommunene bidra med

- Bidra til å kartlegge miljøtilstanden (karakterisering)
 - Ansvar for å levere kunnskap og data til FMNO
- Bidra til analysen av hvilke tiltak som må gjennomføres for at vi skal få et godt og ønsket vannmiljø
 - Innenfor egne ansvarsområder (eks):
 - Drikkevannsforsyning
 - Kommunalt avløp og utslipp fra spredt bebyggelse
 - Utslipp og avrenning fra landbruket
 - En fornuftig og bærekraftig arealbruk
 - Ikke konsesjonspliktig småkraft

Kommunene skal levere data og kunnskap

- Kommunale kloakkanlegg (stedfesting og størrelse)
- Antall enkeltutslipp kloakk
- Slambehandlingsanlegg (stedfesting, mengde slam behandlet)
- Vannverksdata
- Overvåkingsdata fra egne undersøkelser
- Dyrka areal
- Antall gårdsbruk i aktiv drift (stedfesting, størrelse på besetning)
- Data fra miljøplanen i landbruket (gjennomførte og gjenstående tiltak)
- Lokalkunnskap (overgjødslede vassdrag, forurensning fra industri, fysiske inngrep, etc)

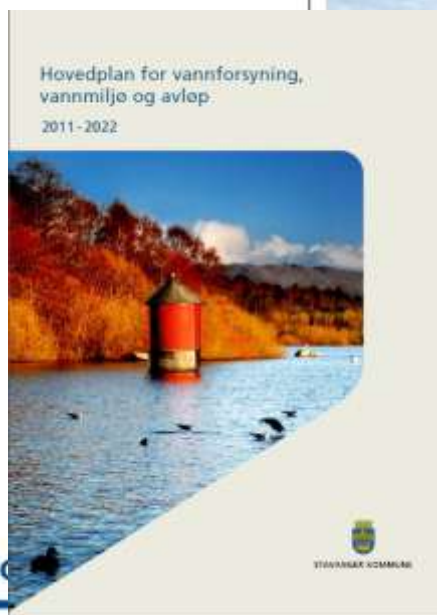
Utfordrer kommunene til å tenke helhetlig

- Helhetlig vannforvaltning krever helhetlig løsninger også på kommunalt nivå
- Ulike vanntema bør samordnes og integreres i det ordinære plansystemet i kommunen
- Hva med en egen hovedplan for avløp og vannmiljø?
 - Godt virkemiddel for å ivareta ulike lokale brukerinteresser knyttet til vann

No

Konsekvenser for VA-sektoren

- Tiltak skal vurderes på tvers av kommunegrenser og på tvers av forurensningskildene
- Tiltak på avløpsområdet vil kunne bidra til at miljømålene nås for den enkelte vannforekomst
- Opprydding av avløpsforhold i spredt bebyggelse vil være sentrale tiltak
- God overflatevannhåndtering vil bli viktig
- Vannforskriftens føringer vil også på sikt kunne gi bedre kvalitet i vannkilder til drikkevannsformål

Konsekvenser fortsetter

- Kan få store økonomiske konsekvenser for kommunene og vann- og avløpsvirksomhetene
 - Vann- og avløpsvirksomheter som er organisert som AS, IKS, KF eller andelslag/samvirker skal ivaretas på samme vis som de kommunale
- Huseiere i spredt bebyggelse må trekkes med i prosessen
 - Ingen representerer denne gruppen samlet

Vesentlige vannforvaltnings spørsmål

- Høring f.o.m. 1. juli 2012 t.o.m. 1 januar 2013.
- Dokumentet kan lastes ned på www.nfk.no/miljø/vannforvaltning eller på www.vannportalen.no/nordland

Nordland vannregion

www.vannportalen.no/nordland

Hva er vesentlige vannforvaltningsspørsmål?

1. Hva er de **viktigste utfordringene**?
2. Hva er de **største påvirkningsfaktorene** på vannmiljøet?
3. Hvilke vannforekomster er i risiko?
4. Hvilke problemstillinger bør vi prioritere å jobbe med fram mot 2021?

Grunnlag for dokumentet

- Karakterisering og risikovurdering
 - Viktigste grunnlaget
- Vesentlige brukerinteresser
- Scenariokonferanse 22. mars
 - Sektorvise framstillinger av trender og utfordringer
 - Trender og utfordringer på vannområdenivå
 - Næring- og befolkningsutvikling
 - Klimaendringer

Hva skal dokumentet brukes til?

- Bidra til å skape enighet om hva som er de vesentlige utfordringene
 - Hvilke problemstillinger bør vi jobbe med i tiden fremover mot 2021?
 - Grunnlag for å prioritere hvilke miljøtiltak som skal gjennomføres hvor og når for vassdrag, kystvann og grunnvann.
- Skape bred medvirkning og forankring av prioriteringen av utfordringer i Nordland
 - Viktig å gi de som ønsker muligheter for å aktiv ta del i utarbeidelsen av utkastet som skal på høring
 - VOU, VRU, Regional referansegruppe

Vannmiljøet i Nordland

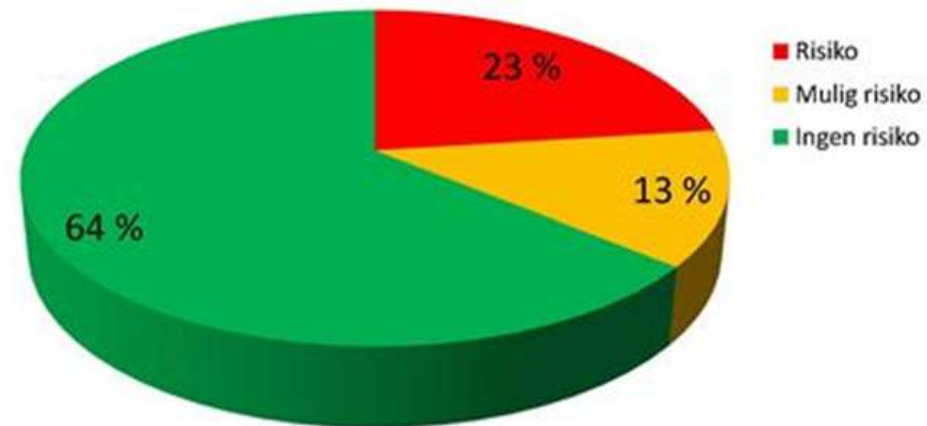
Mye rent vann i Nordland

- 64 prosent av alt vann (både kyst, elver og innsjøer) vil nå miljømålene om god miljøtilstand innen 2021.

Viktige påvirkningsfaktorer:

- Havner og fjorder – miljøgifter ifra industri og tidligere utslipp.
- Elver og innsjøer – vannkraft, forurensning fra avløpsvann, rømt oppdrettsfisk, lakselus og landbruksforurensning.

Andel vann i risiko for ikke å nå miljømålene

Vannområde Ranfjorden

- Rana, Hemnes, Nesna, Hattfjelldal, Leirfjord, Lurøy, Saltdal, Vefsn
- 394 vannforekomster
- Hovedutfordringer:
 - Redusert eller endret vannføring og vannstand
 - Industri
 - Gruveforurensning
 - Havner (Fysisk inngrep og/eller forurensning)

Vannområde Rødøy/Lurøy

- Lurøy, Rødøy, Træna
- 75 vannforekomster
- Hovedutfordringer:
 - Redusert eller endret vannføring og vannstand
 - Landbruksforurensning

Vannområde Vefsnfjorden/Leirfjorden

- Vefsn, Hattfjelldal, Grane, Alstahaug, Dønna, Herøy, Vevelstad, Leirfjord, **Hemnes og Vega**
- 428 vannforekomster
- Hovedutfordringer:
 - Lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*
 - Redusert eller endret vannføring og vannstand
 - Industri
 - Havner (Fysisk inngrep og/eller forurensning)
 - Landbruksforurensning
- Andre utfordringer
 - Kloakk/spredte avløp

Vannområde Bindalsfjorden-Velfjorden

- Bindal, Sømna, Brønnøy, Vega, **Vevelstad og Grane**
- 251 vannforekomster
- Hovedutfordringer:
 - Redusert eller endret vannføring og vannstand
 - Rømt oppdrettsfisk
 - Landbruksforurensning
 - Havner (Fysisk inngrep og/eller forurensning)
 - Lakselus
- Andre utfordringer
 - Kloakk/spredte avløp

Dokumenter

- Alle plandokumenter finnes på:
www.vannportalen.no/nordland
 - Forvaltningsplan, fase 1
 - Tiltaksprogram, fase 1
 - Planprogram
 - Vesentlige vannforvaltnings-
spørsmål vannregion Nordland
og
Jan Mayen

Websider og kontaktinformasjon

- www.vannportalen.no
- www.vannportalen.no/nordland
- www.vann-nett.no/saksbehandler
- www.vann-nett.no/statistikk
- www.vann-nett.no/portal
- Kontaktpersoner vannregionmyndigheten:
 - Rådgiver Lars Ekker, tlf: 75 65 05 94, lars.ekker@nfk.no.
 - Rådgiver Katrine Erikstad, tlf: 75 65 05 95, katrine.erikstad@nfk.no.

Takk for oppmerksomheten!

